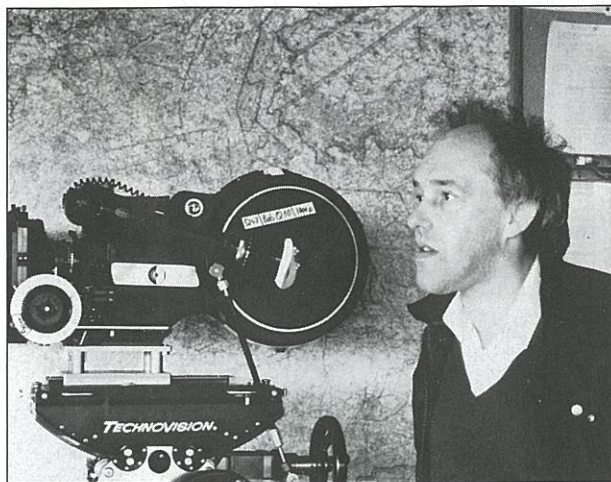

ontmoeting in één lang shot: Edouard leert twee kinderen een modelvliegtuigje van een helling zweven, terwijl Jeanne in het vochtige landschap onderaan in beeld opduikt. Alle verhaals-elementen vloeien filmisch samen: Edouards herinnering aan zijn vroeger huwelijk gesymboliseerd door de trouwring, het vliegtuig als ontsnappingsmiddel uit het enge provincialisme, de jeugdherinneringen aan Verviers en zijn verantwoordelijkheidsgevoel tegenover zijn Australische tienerdochter en de plotse liefdesverwarring voor Jeanne. Want zoals Edouard is ook Jeanne een bannelinge in Verviers als plattelandsmeisje gehuwd met een rijk advocaat. Tijdens hun eerste uitstap samen vliegt Edouard haar terug naar de boerderij waar ze opgroeide om haar vanuit de lucht, vanop een bevrijdende afstand haar wortels te laten aanschouwen. Jeanne beantwoordt dit begripvol initiatief met een eerste kus: het begin van een passionele liefdesrelatie, door Andrien behoedzaam gemoduleerd naar de mentaliteit en de gedragscodes van de grijze jaren '50. **Australia** put zijn krachtigste filmsequenties uit de relatie Irons-Ardant, waarbij Andrien hun stemmen en dictie muzikaal bespeelt en met zijn camera hun gevoelsverwarring intensifieert: tijdens een nachtelijke autorit confronteert hij de kijker pal met Irons, terwijl Ardant ruggelings haar gevoelens uit: in de hotelkamer waar ze elkaar ontmoeten, laat hij Jeanne in volle liefdespassie de elementen van haar ontwortelde leven tussen stad en platteland in een schitterende monoloog debiteren. Wat Andrien hier aan intensiteit uit de liefdesrelatie Edouard-Jeanne put, evenaart de kunst van Antonioni om in één shot de lotsverbondenheid tussen twee mensen filmisch uit te drukken.

ANDRIEN: HET CREATIEPROCES

Australia is een naar Belgische normen ruime Frans-Belgisch-Zwitserse coproductie, die internationaal talent (de cast, componist Piovani, scenaristen Gruault en Audiard) combineert met Belgisch (monteur Troch, opnameleider Van de Water, producenten Marie Pascale Osterrieth). Een huzarenstuk van Andriens productiefirma «Les Films de la Drève», die recentelijk ook Sens **Genesis** en De Keersmaeckers **Hopla!** produceerde. Voor cineast Andrien eindigt het filmproces niet op de montagetafel. Met **Le grand paysage** trok hij twee jaar lang de boerengemeenschap van Frankrijk en België rond en organiseerde hij gespreksavonden rond het landbouwthema van de film. De voorbereiding van **Australia** nam verscheidene jaren in beslag: «Ik heb het project rustig innerlijk laten rijpen», licht Andrien zijn werkwijze toe, «ging in de streek wonen, nam er foto's, las syndicale en ambachtelijke verslagen, nam de stadsnotulen door, verzamelde industriële documenten en opnamen uit het verleden en interviewde Belgische en Britse wolhandelaars. Kortom, ik liet de omgeving op mij inwerken.» Hoe kan uit bergen materiaal een filmscript gedistilleerd worden? «Tijdens dit langdurig inlevingsproces doken twee thema's op: dat van de ontworteling of verbanning – een constante in mijn films, hoewel ik me daar pas sinds het personage van Elisabeth uit **Le grand paysage** bewust van ben – en dat van de 'outsider', die van op afstand de crisis aanschouwt zonder nostalgische verblindings. Toen het researchwerk rond was, heb ik Jean Gruault gecontracteerd omdat hij door zijn ervaringen met o.a. Truffaut de werkwijze om uit een omvangrijk dossier een gebald script te distilleren beter dan wie ook onder de knie heeft. Hij gomde een overballast aan stadsgegevens over Verviers weg. Al vlug waren we echter zo vertrouwd geraakt met de wolmaterie dat we moeilijk konden voorzien hoe de kijker zich daarin terugvond. In een laatste scenariefase heeft Jacques Audiard de relaties tussen de personages sterker omlijnd. Tijdens dit hele creatieproces werd me duidelijk dat ik een keuze moest maken: liet ik het thema van de stad opborrelen, kwam de relatie tussen Edouard en zijn broer centraal te staan; kreeg het verbanningsthema de bovenhand, werd de verhouding Edouard-Jeanne de spil. Ik opteerde bewust voor het tweede: twee ontwortelden, die in elkaar terugvinden, wat ze verloren waanden in zichzelf. Zo werd Verviers uiteindelijk een kader, geen hoofdthema.» En Australië? «Wat me boeide was het parallelisme tussen de zoektocht van Edouard in Verviers en die van zijn dochter in Australië: terwijl hij een vrouw vindt, vindt zij een beeld van haar moeder! Het bood me ook filmisch de kans in te spelen op het feit dat Australiërs onze tegenvoeters zijn: daarom filmde ik Australië vanuit een ander ruimteconcept en met een ander kleurenpalet.

Zonder afbreuk te doen aan de realiteit: de filmvoorstelling in volle woestijn, het 's nachts overnachten langs de weg omdat men na zonsondergang niet mag rijden om de kangoeroes te beschermen... Danielle Lyttleton in de rol van 'Sattie' koos ik pas na onze komst in Australië. Vroeger kon niet omdat een kind zo vlug groeit op die leeftijd. Dit hield een risico in, maar ik wilde haar per se met Jeremy aan 't werk zien: hoewel ze weinig scènes samen zijn, schraagt hun verbondenheid de hele film!» (dm) (Erezée, 28/8/89)

Fanny Ardant.

Als tegenbeeld voor het grauwe, wegwijnende Verviers monteert Andrien het onbegrensde Australië: een land van toekomst en ongecodeerde verrassingen, waar Edouards tienerdochter tijdens de afwezigheid van haar pa, een zelfde zoektocht naar haar levenswortels onderneemt. Stiekem telefoneert ze naar haar grootmoeder in België of informeert ze naar haar moeder, die ze zich niet herinnert en van wie Edouard alle beelden heeft uitgewist. Terwijl Edouard en Jeanne in Verviers peilen naar de oorzaken van hun ontworteling om daarna bevrijd verder te leven, zoekt de kleine Sattie in Australië naar de sporen van haar moeder om verder als vrouw te kunnen opgroeien. In een schitterende finale laat Andrien de ochtendnevels van Verviers in de blauwe, Australische avondlucht overgaan, waar Sattie op een oorlogsdocumentaire het beeld van haar moeder ontdekt. Op het gelaat van het meisje projecteert de cineast niet alleen de gelijkenis, maar ook het plotse levensgeluk van de opgroeiende tiener, die beseft dat ze, niettegenstaande de scheiding tussen haar ouders en de oorlogsdood van haar moeder, uit liefde geboren is. Tegelijkertijd vloeien ook de thema's uit Nicola Piovani's tintelende muziekscore tot een auditief motief samen.

Australia: een filmische, universele ontdekkingstocht naar de eigen identiteit en lotsbestemming. ■

Dirk Michiels

1. zie J.A. Van Houtte: economische geschiedenis van de Lage Landen.

reg. Jean-Jacques Andrien / sce. Jean Gruault, Jacques Audiard, Jean-Jacques Andrien / fot. Yorgos Arvanitis / dec. Herbert Westbrook / muz. Nicola Piovani / mon. Ludo Troch / act. Jeremy Irons (Edouard Pierson), Fanny Ardant (Jeanne Gauthier), Tchéky Karyo (Julien Pierson), Agnès Soral (Agnès), Patrick Bauchau (André Gauthier), Danielle Lyttleton (Sattie Pierson), Bob Bradley (Peter), Hélène Surgère (madame Pierson) / pro. Marie Pascale Osterrieth voor Les Films de la Drève, Christian Bourgeois Prod., CAB, AO, RTBF, CINE 5 / B-FR-CH, 1989 / 118' / dis. Belga.